

Op Stapel 2018-11

27 maart 2018

In de rubriek Op Stapel geven de collega's van de afdeling Onderwijsorganisatie en -personeel kort toelichting bij ontwerpregelgeving die eerstdaags wordt behandeld in het Vlaams Parlement (decreten) of door de Vlaamse Regering wordt goedgekeurd (besluiten).

De toelichting geeft de stand van zaken weer bij het afsluiten van de onderhandelingen in Sectorcomité X. Definitief uitsluitsel kan uiteraard alleen de tekst geven die in het Belgisch Staatsblad wordt gepubliceerd.

Voor bijkomende inlichtingen kunt u terecht bij:
GO! onderwijs van de Vlaamse Gemeenschap
Onderwijsorganisatie en -personeel
Guido Liessens
guido.liessens@g-o.be

Had u graag zelf de tekst van het ontwerpdecreet of -besluit nagelezen?
Laat het weten aan:

Jan Brewee
jan.brewee@g-o.be

U kunt er ook terecht met uw commentaar, opmerkingen, bedenkingen en suggesties bij de toelichting.

In deze aflevering:

- **Leerlingenbegeleiding:** operationalisering

Ontwerp-BVR tot operationalisering van de leerlingenbegeleiding in het basisonderwijs, het secundair onderwijs en de centra voor leerlingenbegeleiding

---

Dit is het 'organisatiebesluit' voor de leerlingenbegeleiding. Het vervangt het BVR van 10 november 1999 tot vaststelling van de nadere regels voor het bepalen van de werkgebieden voor de Centra voor Leerlingenbegeleiding en van de bemiddelingsprocedure, het BVR van 3 juli 2009 tot vaststelling van de operationele doelstellingen van de Centra voor Leerlingenbegeleiding, het BVR van 12 september 2008 betreffende het multidisciplinaire dossier in de centra voor leerlingenbegeleiding en het BVR van 14 november 2008 betreffende de inrichting en de uitrusting van de infrastructuur voor de uitvoering van medische consulten door de centra voor leerlingenbegeleiding.

Systematische contacten

Het besluit legt de nieuwe momenten vast voor de verplichte systematische contacten en bepaalt waaruit die concreet bestaan:

- eerste kleuterklas of leeftijdscohort driejarigen (1);
- eerste leerjaar of leeftijdscohort zesjarigen (2);
- vierde leerjaar lager onderwijs of leeftijdscohort negenjarigen (systematisch contact met beperkte inhoud) (3);
- zesde leerjaar lager onderwijs of leeftijdscohort elfjarigen (4);
- derde jaar secundair onderwijs of leeftijdscohort veertienjarigen (5).

Een systematisch contact omvat minstens:

- kennisnemen van medische antecedenten van het kind of de jongere die voor de groei en ontwikkeling relevant zijn (in 1, 2, 4 en 5);
- kennisnemen van kenmerken van de gezins- en maatschappelijke context die voor de groei en ontwikkeling van het kind of de jongere relevant zijn (in 1, 2, 4 en 5);
- monitoring van de groei van het kind of de jongere om een inschatting te maken van de globale gezondheidstoestand op individueel en populatieniveau (in 1, 2, 3, 4 en 5);
- leerlingen stimuleren om te reflecteren over hun eigen gezondheid, leefstijl en welzijn, hen uitnodigen om vragen te stellen zodat ze advies op maat krijgen, en hen sensibiliseren om zorg te dragen voor hun eigen gezondheid (in 5);
- visuscreening op amblyopie en amblyogene factoren om een onomkeerbaar visusverlies te voorkomen en de binoculaire visusontwikkeling en onderwijsparticipatie te vrijwaren (in 1 en 2);
- kleurzinonderzoek om tijdig maatregelen te kunnen treffen die de onderwijsparticipatie optimaliseren (in 2);
- visuscreening op amblyopie, amblyogene factoren en recidiven van amblyopie om een onomkeerbaar visusverlies te voorkomen en de binoculaire visusontwikkeling en onderwijsparticipatie te vrijwaren (in 3);
- visusonderzoek met dieptezicht om binoculaire visusstoornissen tijdig te detecteren met het oog op een optimale onderwijsparticipatie en een brede studiekeuze (in 4);
- gehooronderzoek op indicatie om tijdig neurosensorieel gehoorverlies op te sporen en een vroege behandeling mogelijk te maken om de auditieve ontwikkeling en onderwijsparticipatie te vrijwaren (in 1);

- gehoorscreening om tijdig neurosensorieel gehoorverlies op te sporen en een vroege behandeling mogelijk te maken om de auditieve ontwikkeling en onderwijsparticipatie te vrijwaren (in 2);
- gehoorscreening om tijdig neurosensorieel gehoorverlies op te sporen om de auditieve ontwikkeling en onderwijsparticipatie te vrijwaren (in 4);
- gehoorscreening om tijdig neurosensorieel gehoorverlies op te sporen, in het bijzonder als gevolg van lawaaischade, en een tijdige bijsturing van het gezondheidsgedrag mogelijk te maken, om de auditieve ontwikkeling en onderwijsparticipatie te vrijwaren (in 5);
- kennisnemen van en aanmoedigen tot preventief tandartsbezoek en mondgezond gedrag om gebitsaantasting te voorkomen (in 1, 2, 3 en 4);
- controle van de vaccinatiestatus (in 1, 2, 3, 4 en 5);
- inschatten van risico's en beschermende factoren met betrekking tot de gezondheid, groei en ontwikkeling en de schoolloopbaan, en van de behoefte aan zorg, door de verkregen informatie te wegen. Daarbij gaat specifieke aandacht naar motoriek, taal en spraak en sociaal-emotionele aspecten (in 1, 2, 4 en 5);
- informeren, adviseren, verwijzen of toeleiden van het kind of het gezin naar zorg of een traject op maat (in 1, 2 en 4);
- informeren, adviseren, verwijzen of toeleiden van het kind of het gezin naar zorg of een traject op maat om in een vroeg stadium hindernissen voor de schoolloopbaan te beperken of weg te nemen (in 3);
- (in dialoog en partnerschap met de leerling) informeren, adviseren, verwijzen of toeleiden naar zorg of een traject op maat (in 5).

Het systematisch contact in het kleuteronderwijs (1) wordt zo georganiseerd dat de ouders maximaal aanwezig kunnen zijn; bij het systematisch contact in het eerste en zesde leerjaar lager onderwijs (2) en (4) worden ouders aangemoedigd om aanwezig te zijn.

Ouders of leerlingen kunnen zich niet verzetten tegen een systematisch contact, wel tegen de medewerker die het uitvoert. Na zo'n schriftelijk verzet, dat aangetekend, tegen ontvangstbewijs of digitaal werd bezorgd, kan een andere medewerker – van het centrum of van een ander centrum – of een bevoegd beroepsbeoefenaar in de gezondheidszorg buiten een centrum het systematisch contact uitvoeren.

Hoe dan ook zijn leerlingen of ouders die verzet hebben aangetekend, verplicht het systematisch contact te laten uitvoeren binnen negentig dagen. Na het systematisch contact hebben ze vijftien dagen tijd om het verslag ervan te bezorgen aan de beroepsbeoefenaar in de gezondheidszorg van het centrum dat de school van de leerling begeleidt (of van 'een' centrum voor leerlingenbegeleiding voor leerlingen die huisonderwijs volgen).

Besmettelijke ziekten

Het centrum controleert de vaccinatiestatus van de leerling en biedt vaccinaties en inhaalvaccinaties aan. Het centrum draagt er optimaal toe bij dat, voor elk van de vaccinatiemomenten in het vaccinatieschema voor Vlaanderen, bij het doelpubliek een vaccinatiegraad van 95% wordt gehaald.

De ouders, leerling, de school of de behandelende arts moeten de beroepsbeoefenaar in de gezondheidszorg van het centrum informeren over het vermoeden of het voorkomen van een infectieziekte uit de lijst in het Draaiboek Infectieziekten CLB. Die brengt op zijn beurt de preventieadviseur-arbeidsgeneesheer op de hoogte van het vermoeden of het voorkomen van een infectieziekte op school bij een leerling of een personeelslid uit de lijst in het Draaiboek Infectieziekten CLB. Zo nodig in overleg met de dienst Infectieziektebestrijding van de afdeling Preventie, bepaalt hij welke maatregelen genomen moeten worden. Hij informeert de directies van de scholen over die maatregelen.

Problematische afwezigheden

De school meldt afwezigheden van leerlingen aan het centrum. De school en het centrum overleggen voor de volgende leerlingen:

- elke kleuter van wie de ontwikkeling en het leerproces bedreigd worden door beperkte aanwezigheid;
- elke leerling die door de frequentie en de aard van zijn afwezigheden zijn schoolloopbaan in het gedrang brengt (ongeacht de wettigheden);
- elke leerling die vijf of meer halve dagen per schooljaar problematisch afwezig is. Als de leerling dreigt niet aan de leerplicht te voldoen en hij of zijn ouders herhaaldelijk niet ingaan op het hulpaanbod van het centrum en de school, kan de school dat, in overleg met het centrum, melden aan de bevoegde diensten van de Vlaamse Regering;
- elke leerling die afwezig is wegens preventieve schorsing of tijdelijke of definitieve uitsluiting. Bij definitieve uitsluiting zoekt de school, samen met het centrum, de leerling en de ouders, een nieuwe school voor de leerling.

Anderstalige nieuwkomers

Om de integratie en de participatie in de schoolse context te bevorderen, voorziet het centrum voor elke anderstalige nieuwkomer in een contact kort na de inschrijving in een school. Zo nodig zet het centrum zijn kernactiviteiten¹ (zie [Op Stapel 2018-02](#) van 10 januari 2018) in.

---

¹ De kernactiviteiten zijn:

- **signaalfunctie: (brede basiszorg)** het CLB signaleert de school dat er zich problemen voordoen in de schoolpopulatie of in het beleid met betrekking tot leerlingenbegeleiding. De school stuurt dan bij. De focus ligt op preventie;
- **consultatieve leerlingenbegeleiding: (verhoogde zorg)** het centrum ondersteunt leerkrachten, zorgverantwoordelijken en directies bij de analyse en aanpak van problemen bij een specifieke leerling of een groep leerlingen. De focus ligt op het versterken van leerkrachten en zorgverantwoordelijken/leerlingbegeleiders. Consultatieve leerlingenbegeleiding gebeurt op vraag van leerkrachten, zorgverantwoordelijken/leerlingbegeleiders ... of op voorstel van het CLB zelf bij (terugkerende) problemen. Het gaat bij consultatieve leerlingenbegeleiding steeds om een specifieke casus of over casussen met gelijke noden. Consultatieve leerlingenbegeleiding kan worden ingezet zonder dat de leerling formeel aangemeld is bij het CLB;
- **onthaal: (uitbreiding van zorg)** het eerste contact met de leerling, ouders, de school en anderen en het beluisteren van het aanmeldingssignaal;
- **vraagverheldering: (uitbreiding van zorg)** samen met de leerling, de ouders/school of een netwerkpartner worden de problemen geïnventariseerd en geanalyseerd; oplossingsalternatieven worden verkend;
(De kernactiviteiten onthaal en vraagverheldering vallen samen met de functie brede instap in de jeugdhulp.)

Onderwijs- en beroepskeuze

Het centrum besteedt bijzondere aandacht aan de onderwijs- en beroepskeuze van de leerlingen. Het organiseert, met medewerking van de school, informatiemomenten voor leerlingen over de structuur en de organisatie van het Vlaamse onderwijs en het volledige onderwijsaanbod.

Draaischijffunctie

Voor een doorverwijzing van de leerling naar een schoolextern aanbod doet de school een beroep op de draaischijffunctie van het CLB.

Voor het waarborgen van de continuïteit in de jeugdhulp staan het centrum en andere jeugdhulpaanbieders samen in. In afwachting van de opstart van rechtstreeks toegankelijke jeugdhulp maken ze, in overleg met de cliënt, afspraken over de ondersteuning.

Samenwerking school-CLB

Uitgangpunt voor de samenwerkingsafspraken tussen de school en het CLB is het beleid van de school met betrekking tot leerlingbegeleiding (zie [Op Stapel 2018-02](#) van 10 januari 2018). De school informeert het centrum over de wijze waarop de pedagogische begeleidingsdienst of een andere dienst bij de ondersteuning van de leerlingenbegeleiding wordt betrokken.

School en centrum maken minstens afspraken over:

- 1° de rol- en taakverdeling van de school en het centrum inzake leerlingenbegeleiding;
- 2° de uitwisseling van relevante informatie;
- 3° de informatiemomenten voor leerlingen over de structuur en de organisatie van het Vlaamse onderwijs, het volledige onderwijsaanbod en de aansluiting van het onderwijs op de arbeidsmarkt;

-
- **handelingsgerichte diagnostiek: (uitbreiding van zorg)** een cyclisch zoek- en beslissingsproces waarin informatie over het individu en zijn omgeving wordt verzameld en geïnterpreteerd om de problemen, de onderwijsnoden of hulpvragen te objectiveren, op basis van wetenschappelijk verantwoorde methoden en, waar die voorhanden zijn, vastgelegde standaarden. CLB's kunnen hun kernactiviteit *handelingsgerichte diagnostiek* inzetten om zich te laten erkennen als multidisciplinair team door het agentschap Jongerenwelzijn;
  - **handelingsgericht advies: (uitbreiding van zorg)** richt zich tot leerlingen, de ouders en tot het schoolteam. Bij een handelingsgericht advies wordt informatie gegeven over keuzemogelijkheden en gedragsalternatieven en eventueel over hulpkanalen;
  - **begeleiding: (uitbreiding van zorg)** die de leerling en ouders rechtstreeks helpt om te gaan met een problematische situatie en naar antwoorden en oplossingen te zoeken;
  - **draaischijffunctie: (uitbreiding van zorg)** op basis van een indicatiestelling, na toestemming van de leerling en/of de ouders, leidt het CLB de leerling toe naar een schoolextern aanbod. De school heeft daar geen opdracht: het CLB neemt de coördinatie op voor het verdere onderwijstraject van de leerling. Omdat schoolpersoneel niet gevat is door het beroepsgeheim (schoolpersoneel heeft ambtsgeheim), kan er ook geen rechtstreekse informatie-uitwisseling gebeuren tussen schoolextern aanbod en de school. CLB-medewerkers hebben wel beroepsgeheim: na toestemming van de leerling en/of de ouders kan er dus wel informatie worden uitgewisseld tussen het schoolextern aanbod en het CLB. Dat kan dan vanuit zijn specifieke opdrachten binnen de leerlingenbegeleiding relevante informatie over leerlingen met de school uitwisselen, als de leerling en/of ouders daarvoor toestemming hebben gegeven. Scholen kunnen ter versterking van hun beleid ook op eigen initiatief een beroep doen op schoolextern aanbod.

4° de wijze waarop de samenwerking wordt geëvalueerd en de afspraken bijgestuurd kunnen worden.

Een school die geen samenwerkingsafspraken met een centrum kan maken, meldt dat aan de overheid en de Inspectie: een bemiddelingscommissie... bemiddelt dan. Centra die moedwillig weigeren met scholen samen te werken, verliezen een deel van hun omkadering: 10% van de gegarandeerde omkadering² voor elke school waarmee het centrum weigert samen te werken.

Infrastructuur, multidisciplinair dossier

Het besluit bevat ook wat bepalingen over de infrastructuur (die de privacy moet garanderen), over het beheer van en de toegang tot het multidisciplinair dossier en de overdracht van gegevens naar een ander centrum of een andere instantie in het kader van de integrale jeugdhulp. Binnen het bestek van deze *Op Stapel* gaan we daar niet verder op in.

Ingangsdatum

De bepalingen gaan in op 1 september 2018.

Het **GO! onderwijs van de Vlaamse Gemeenschap** gaat akkoord met het ontwerp.

Het GO! blijft, gezien zijn fundamentele en principiële bezwaren bij het nieuwe decreet leerlingenbegeleiding, uiteraard voorbehoud maken. Zo kon het onder meer niet meegaan in de wijze waarop de financiering het veld de facto voor vijf jaar betonneert – precies op een moment waarop de overheid, in het kader van de ondersteuningsnetwerken, voor het officieel onderwijs een netoverstijgende samenwerking oplegt.

Maar het GO! apprecieert de wijze waarop de leerlingenbegeleiding in dit besluit wordt geoperationaliseerd, met name de invulling die het besluit geeft aan de systematische contacten.

Het GO! vindt het anderzijds dan wel weer jammer dat de overheid niet is ingegaan op zijn aanvullende tekstvoorstel bij artikel 14:

“Daarbij is het CLB verantwoordelijk voor een kwaliteitsvolle indicatiestelling en toeleiding. Het CLB zorgt ook voor terugkoppeling en vertaling van de hulpverlening naar de school, met het oog op het bewaken van de onderwijsloopbaan. Het CLB blijft doorheen de onderwijsloopbaan verantwoordelijk om de continuïteit tussen het hulpverleningsproces en de onderwijsloopbaan te faciliteren.

De jeugdhulp stelt, bij toeleiding door het CLB, tijdig een gepast hulpverleningsaanbod voor aan de minderjarige. Wanneer er geen gepast aanbod beschikbaar is, engageert de jeugdhulp zich om outreachend te werken en op korte termijn met de minderjarige een gesprek te hebben over het perspectief op gepaste jeugdhulp.”.

Het voorstel, dat de draaischijffunctie van de centra voor leerlingenbegeleiding tussen onderwijs en welzijn moest verhelderen, kreeg nochtans de volle steun van alle sociale partners. Het verhelderen van de draaischijffunctie was ook een van de doelstellingen van de overheid, toch?

² Lees meer over de gegarandeerde omkadering in [Op Stapel 2018-02](#) van 10 januari 2018.